

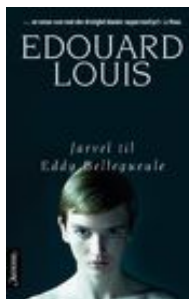
Sterk kost

Dette er boka som utløste ordstriden mellom de norske industriarbeidernes kronikør Kjartan Fløgstad og fransk litteraturs *wonderboy*. Édouard Louis beskriver sin egen barndom på 1990- og 00-tallet(!). Arbeiderklassen i Nord-Frankrike har rukket å miste fabrikkjobben, havnet på trygd eller sitter i kassa på super'n. Gutten med litt for løse håndledd og jentete gange blir det daglige mobbeoffer. Foreldrene skammer seg over «den lille homsen». I tillegg til sterke scener bobler hele den korte boka av sosiologiske analyser. Hverdagene passerer i brutalitet og ydmykelse i et fastgrodd klassesystem. Dette er langt fra

de stolte historiene vi kanskje er vant med om det norske arbeidsfolket (ifølge Louis' innlegg i Morgenbladet en nedlatende form for romantisering!). Fløgstad hadde på sin side lest denne boka som en ren utdriting av Klassen. Men det er lett å se sympatien med menneskene som omgir den unge Eddy: Lokale øvrigheter holder nemlig folk nede og reproducerer klassene. Søsteren drømmer om å bli spansklærer, men lar seg overbevise av skolens rådgiver til å velge butikklinja, fulgt av jobb på supermarkedet – som alle de andre jentene. Systemets ofre blir selv undertrykkere når alle vil ha noen under seg.

Eirik D. Viggen

Édouard Louis:
Farvel til Eddy Bellegeule,
Aschehoug 2015,
Oversatt av Egil Halmøy

Milliarder – ikke mennesker

Varer og noen tjenester egner seg ofte godt for konkurranse mellom private, kommersielle selskaper. Det bidrar til at prisene blir lave og vi får press for innovasjon og fornyelse. PCer egner seg for eksempel for markedet.

Med offentlige velferdstjenester er det annerledes. Det er derfor de er offentlige. Ett eksempel på det er attføringstjenester for personer som står langt fra arbeidslivet. Tjenestene som skal bidra til at personer som kan ha betydelige helseutfordringer skal komme inn i arbeidslivet er komplekse, kan kreve mye tid, kompetanse og ikke minst kontinuitet i oppfølgingstilbudet. Og det er stort behov for å individtilpasse tjenestene for å lykkes. For NAV som innkjøper av attføringstjenester er det krevende å vurdere og sjekke om leverandørene leverer god kvalitet. Det som enklest lar seg måle, blir lett konkurranseparameter. Dette kan utnyttes av de kommersielle aktørene til egen økonomisk vinning på bekostning av gode tjenester til brukerne.

Dette er noe av grunnen til at det var massiv motstand mot å åpne for at kommersielle aktører skulle være med å konkurrere om oppdrag for NAV på dette området i 2014. Regjeringen gjennomførte likevel sammenslåing og anbudsutsetting, slik at de to nye tiltakene Oppfølging og Avklaring nå er anbudsutsatt.

Det nye regelverket har fått virke i relativt kort tid. En første kartlegging av

hvordan det har gått er gjort i rapporten «Milliarder ikke mennesker», skrevet av John Martin Liekvoll og Linn Herning og finansiert av LO-forbundet FLT. Mens regjeringens uttalte mål var økt mangfold, flere ideelle leverandører, forenkling av forvaltningen, lavere priser og bedre kvalitet, ser det ut som at det kun er lavere priser som er nådd.

Noen av resultatene er:

- Det er ikke blitt mer mangfold. For enkelte av tiltakene er det blitt en kraftig konsentrasjon på få aktører.
- Ingen nye ideelle leverandører eller sosiale entreprenører er kommet til
- Høy fortjeneste blant de private kommersielle leverandørene
- Resultatene i anbudsrundene indikerer at pris til syvende og sist blir det avgjørende kvalifikasjonselementet. Prisen på tjenestene synes å ha gått ned.

En slik utvikling utfordrer effektiv konkurranse med ordnede arbeidsforhold, kompetansebygging og attføringstilbud med god kvalitet.

Hvordan det går med hele bredden av utfordringene er for tidlig å si. At en av de nye leverandørene har sine eiere registrert i skatteparadis, og at en leverandør som har vunnet en betydelig del av oppdragene stiller krav om at de som i realiteten er ansatte skal organiseres som enkeltmannsforetak, er imidlertid ikke tegn som peker i riktig retning. ■

Liv Sannes,
LOs samfunnspolitiske avdeling